

KvægNYT

NR. 2 6. FEB 2026

Regelændringer for kvægstalde sikrer bedre vilkår for fremtiden

Det kan i fremtiden blive nemmere at omlægge stalde til de dyrevelfærdsmæssige regler, så bygningerne stadig kan udnyttes efter 2034. Det sker, efter Landbrug & Fødevarer Sektor for Kvæg har arbejdet for, at staldindretningen blot kan ændres, så det kan opfylde de velfærdsmæssige krav. På den måde bliver det samtidig muligt for næste generation at overtage en bedrift, uden at skulle lægge første arbejdsdag ud med at tømme bankkontoen for at bygge nyt. Oven i det er det også mere klimavenligt.

"Med de nye regler giver det kvægbrugeren mulighed for at kortlægge en strategi for, hvor bedrifterne skal bevæge sig hen – hvilket især kommer samarbejdet med den finansielle sektor til gode," påpeger Jesper Arnth, formand for Landbrug & Fødevarer Sektor for Kvæg, og fortsætter:

"Vi er utroligt glade for, at ministeren har imødekommet vores ønske, efter vi har belyst problematikken. Det er også sket med hjælp fra SEGES Innovation, der har bidraget fagligt i forhold til argumenter for bekendtgørelsesændringer – herunder vurderinger omkring dyrevelfærd, som selvfølgelig skal være i orden."

Møde med ministeren

Ændringerne skete efter et møde tilbage i august 2023 med minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Jakob Jensen. På mødet præsenterede sektoren otte forslag til ændringer i bekendtgørelsen om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg, som tidligere hed 'Lov om hold af malkekvæg', eller forslag til fortolkning, som kan skrives ind i Styrelse for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vejledning til kontrol. Ud af de otte er der seks af forslagene, som der er opbakning til. Det er vi meget taknemmelige for.

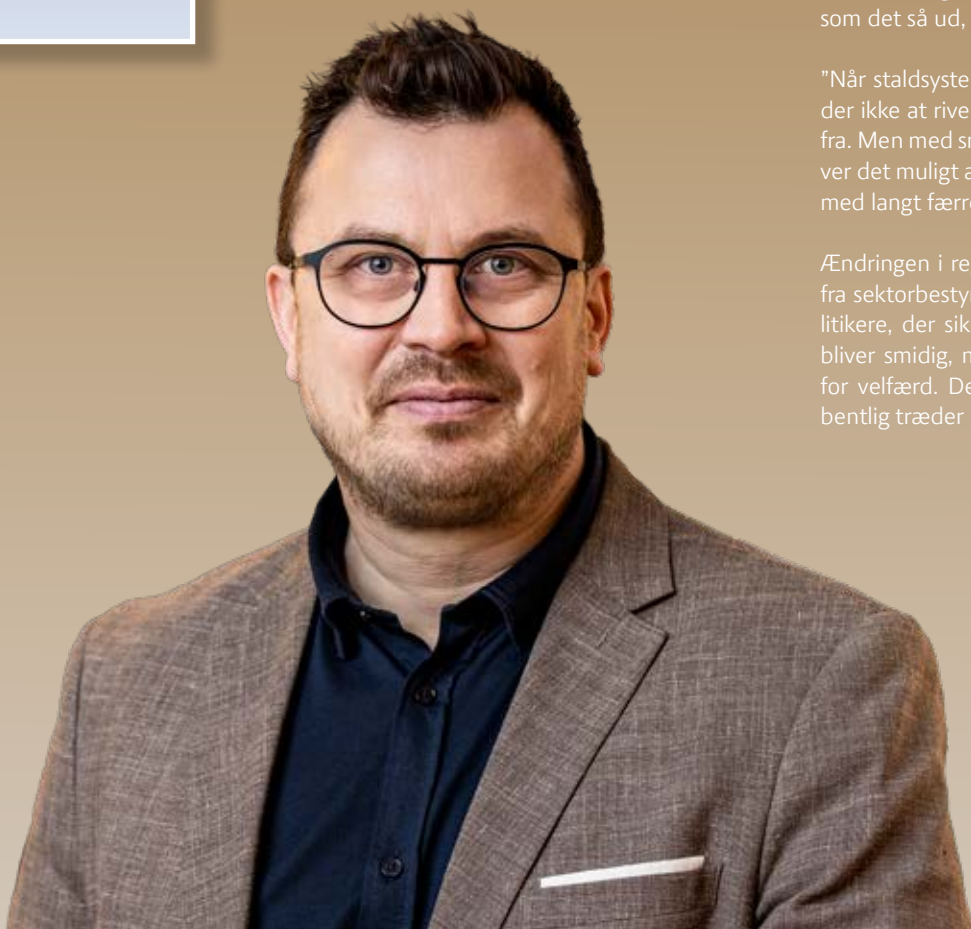
Nu er der blandt andet lagt op til, at smallere gangarealer kan kompenseres ved at give et større totalareal per ko, og at et udeareal kan tælle med i totalarealet. Det er allerede nu en mulighed at renovere en stald bygget før 2010, så den lever op til Danske Anbefalinger fra 2001 i forhold til kravene på sengebåse og gangbredder. Hvis de øvrige krav er i overensstemmelse med bekendtgørelsen, så har stalden evig levetid.

Få ændringer baner vejen

SEGES Innovation oplyser, at 70 pct. af stalde bygget før 2010 vil efter 2034 ikke vil kunne gennemføre et kontrolbesøg fra Fødevarestyrelsen uden sanktioner, som det så ud, før ændringerne nu er kommet i spil.

"Når staldsystemer stadig er velfungerende, behøves der ikke at rive det hele op med jorden og starte forfra. Men med småjusteringer i eksisterende stalde, bliver det muligt at leve op til reglerne efter 2034 – altså med langt færre investeringer," siger Jesper Arnth.

Ændringen i reglerne er et resultat af et samarbejde fra sektorstyrelsens side sammen med lydhøre politikere, der sikrer, at fremtiden for dansk kvægbrug bliver smidig, men samtidig opfylder dyrenes behov for velfærd. Den 1. juli 2026 vil ændringerne forhåbentlig træde i kraft.

God dialog før gyllekørsel kan stoppe smitte på hjul

Gyllesæsonen sætter ind i februar, og der bliver mere trafik på bedriften. Gyllevogne, traktorer og eksterne køretøjer færdes tæt på stalde, dyr og foder samt på interne køreveje. Derfor er dialog et af de vigtigste værktøjer til at undgå at sprede smitte.

Når gyllen skal køres, er der mange hjul i gang på bedriften. Og hvis der ikke er lavet klare aftaler på forhånd, risikerer man, at smitstoffer følger med som blind passager på køretøjerne.

"Vi har rykket os de seneste år, når vi taler om smittebeskyttelse på kvægbedrifter, men der er stadig lang vej igen. Mange vil gerne gøre det rigtige, men de uhensigtsmæssige situationer opstår ofte, fordi der ikke er blevet taget en ordentlig snak i tide," siger Marianne Seekjær, kvægrådgiver i SAGRO.

Hun peger på, at der ofte er mange aktører i spil på bedriften – og tempoet er højt. Uden klare aftaler om kørselsruter, rengøring og ansvar øges risikoen derfor for at smitte flyttes rundt, uden at nogen egentlig ønsker det.

Dialog før første læs bliver kørt

Gylle kan indeholde vira og bakterier, der kan sprede sygdomme som salmonella. Når der sidder gylle på dæk, skærmmasker og udstyr, bliver det nemt flyttet både internt på bedriften og videre til næste ejendom. Også gylle, der tapes på jorden, kan udgøre en risiko, når næste

køretøj – eller støvle – samler det op og fører det videre.

"Den vigtigste indsats ligger allerede før, det første læs gylle bliver kørt ud. Det er dér, man har ro til at aftale, hvordan man vil gribe det an," siger Marianne Seekjær.

Det er nemlig lettere at lægge en konkret plan og tage dialogen i optakten af sæsonen, end senere, hvor beslutningerne skal træffes hurtigt.

Overblik giver færre gråzoner

Et godt sted at starte er ved at skabe et fælles overblik. Hvor skal der køres? Hvilke veje kommer for tæt på kalve og foder? Og hvilke ruter krydser hinanden på en dum måde?

Marianne Seekjær anbefaler, at man tager et kort over bedriften, f.eks. fra Google Maps, og tegner kørselsruterne ind sammen med sine samarbejdspartnere som maskinstationen. Det gør aftalerne konkrete og mindsker risikoen for misforståelser:

"Når alle har set det samme kort over ejendommen, bliver det meget lettere at forklare, hvorfor nogle områder er mere følsomme end andre," siger Marianne Seekjær.

Samtidig er det vigtigt ikke kun at have fokus på smittebeskyttelse på egen bedrift, men også på den smitte, man risikerer at tage med sig videre, for eksempel til naboen. Forsøg fra SEGES Innovation viser, at gylle med blandt andet salmonellabakterier kan sidde på dæk over lange afstande, op til en kilometer.

Samtalepapir: Et værktøj til dialog

For at hjælpe dialogen på vej har gruppen bag Tag smitten ved hornene udarbejdet et samtalepapir om færdsel med eksterne køretøjer.

Samtalepapiret er et praktisk værktøj, der hjælper dig og dine samarbejdspartnere med at få talt de vigtige spørgsmål igennem, før gyllekørslen går i gang. Du bliver guidet gennem emner som kørselsruter, vask af køretøjer, håndtering af spild og ansvar for oprydning.

Papiret lægger op til, at man sammen indtegner køreveje på kort og aftaler, hvem der skal informeres om hvad. Når forventningerne er tydelige, bliver det lettere at tage hensyn – både på egen bedrift og videre ud i nærområdet.

Læs mere om samtalepapiret her

Gode råd, når du skal køre gylle:

- Dan dig et overblik over ejendommen. Aftal præcis hvilke kørselsruter, gyllevognen skal benytte.
- Hold afstand til stald og dyr. Det gælder også kalve i hytter eller kalvevogne.
- Hold afstand til foder. Undgå at krydse de kørselsruter, fodervognen benytter.
- Undgå spild både ved påfyldning og under kørsel. Hav en procedure for, hvordan spild håndteres.
- Vask og desinficér traktor/gyllevogn og andet udstyr efter brug. Stil krav om, at maskinstationen kommer med rent udstyr.

Bluetongue: Overvågning peger på lav nysmitte i 2025

Tankmælksprøver fra 160 uvaccinerede malkekvægsbesætninger viser udbredte antistoffer mod bluetongue – men kun få tegn på ny smitte i 2025, mens 2026 fortsat kræver en individuel risikovurdering.

I december 2025 er der gennemført en national overvågning for bluetongue i 160 danske malkekvægsbesætninger. Overvågnin-gen blev foretaget ved analyse af tankmælk for antistoffer mod bluetongue-virus. Alle inkluderede besætninger var uvaccinerede og var ikke tidligere fundet smittet med syge dyr. Fund af antistoffer kan derfor tilskrives naturlig infektion.

"Når vi måler antistoffer i tankmælken, får vi et fingerpeg om, hvor mange besætninger der har været i kontakt med virus – men vi kan ikke datere smitten præcist," siger Erik Rattenborg, specialkonsulent og dyrlæge hos SEGES Innovation.

Af de 160 undersøgte besætninger var 115 positive for antistoffer, svarende til 78 pct. Undersøgelsen kan dog ikke fastslå, hvornår infektionen er sket.

I undersøgelsen indgik 13 besætninger, som både testede negativt i en tilsvarende undersøgelse i slutningen af 2024 og ikke havde vaccineret i 2025. Blandt disse var kun én besætning positiv i 2025. Det indikerer, at langt de fleste positive besætninger formentlig er blevet smittet i 2024, og at nysmitten i 2025 har været begrænset.

"At kun én ud af 13 tidligere negative besætninger slår ud i 2025, peger på, at hovedparten af smitten ligger i 2024," forklarer Erik Rattenborg.

Dette stemmer med indberetningerne af kliniske tilfælde. I 2024 blev der registreret over 1.000 bekræftede tilfælde, mens der i 2025 kun er indberettet otte. Et tilsvarende mønster ses i Tyskland, Holland og Belgien.

Årsagen til nedgangen kan blandt andet være lavere forekomst af mitter i 2025 samt effekten af vaccination og naturlig immunitet.

Hvad kan vi forvente i 2026?

Udviklingen i 2026 er usikker. Beslutning om vaccination bør derfor bero på en individuel vurdering i den enkelte besætning, blandt andet med hensyn til geografisk placering, græssende dyr og andre sygdomme, der kan forværre et udbrud.

Bluetongue er en anmeldepligtig sygdom, og ved mistanke skal dyrlægen straks kontaktes. Det er vigtigt både for korrekt diagnose og for at kunne opdage nye serotyper tidligt. De vacciner, der hidtil har været anvendt i Danmark, dækker alene bluetongue serotype 3, mens type 8 fortsat spredes i Europa.

Undgå at køre gylle på frossen jord

Denne tid byder både på sne og frost. Så selvom vi er passeret 1. februar, og det ifølge kalenderen er muligt at køre gylle ud, skal du derfor dobbelttjekke vejrudsigten, før traktoren med gyllevognen startes. Hvis vejrudsigten forudser vinterligt vejr med udsigt til minusgrader, bør du vente med at køre gylle, til vejret er varmere.

Hvis der køres gylle på frossen jord, risikerer man, at gyllen ikke kan trænge ned i jorden og i stedet løber direkte ud i vandløb og fjorde. Det skader miljøet og er derfor ulovligt.

Fra 1. januar 2027 forventes der derudover at træde en skærpelse af gødskningsloven i kraft. Her ønsker Ministeriet for Grøn Trepert, at bødeniveauet for lovovertrædelser som udgangspunkt bør være på 50.000 kr.

Ny feature i DMS

DMS giver endnu bedre overblik over tilbageholdelsestid

Med DMS er det nemt at holde styr på tilbageholdelsestid og dermed undgå, at medicinbehandlede dyr sendes til slagtning før tid. På din forside Dagligt overblik vises automatisk en liste over dyr med tilbageholdelsestid til slagtning - inklusive hvor mange dage der er tilbage. Listen er også nem at finde i EasyCow på mobilen. Og under funktionen Må slagtes? kan du nemt søge efter et individuelt dyrs status.

Som en ny, ekstra sikring er der fra januar indført en ny sikkerhed ved brug af besætningsdiagnoser i DMS. Mangler der angivelse af tilbageholdelsestid på kød ved diagnosen, får du nu en advarsel, indtil dyrlægen har registreret den – fra 0 dage og opefter. Det betyder, at der aktivt skal tages stilling, og at sikkerhedsnettet omkring tilbageholdelsestid er blevet endnu stærkere. Korrekt og rettidig registrering er stadig afgørende, men DMS hjælper dig bedre med at undgå dyre fejl.

Vi ses til Kvægkongres den 23. og 24. februar

KVÆGKONGRES.DK

Se regler og krav vedr. krav til ædepladser for nykælvere her.

Præcisering af regler vedr. opmåling af drikkekar i kvægstalde her.

Præcisering af regler:

Ædepladser og drikkekar

Fødevarerstyrelsen har præciseret regler i Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg. Formålet er at sikre korrekt forståelse af reglerne:

Ædepladser til nykælvere

Malkekøer, der har kælvnet, skal indtil 12 dage efter kælvning, eller indtil malkekoens fysiologiske balance er reetableret, have adgang til én ædeplads ved foderbordet pr. malkeko (§ 79. Stk 2)

Fysiologisk balance skal forstås sådan, at koen har kapacitet til at overkomme de forandringer hun udsættes for efter kælvning, herunder forandringer i stofskiftet, sammentrækning og rensning af børen, robusthed overfor infektioner mm.

Dimensionering og antal af ædepladser er uændret, men det er præciseret, at Fødevarerstyrelsen som udgangspunkt ikke betragter

køer som værende i fysiologisk balance før tidligst 12 dage efter kælvning. Perioden kan i nogle tilfælde være længere. For besætninger med automatisk malkesystem (AMS) gælder kravet først fra 2029.

Opmåling af drikkekar

Ved brug af drikkekar må der højst være 10 malkekøer pr. meter drikkekar (§ 82. Stk. 3)

Adgangen til vand opgøres ved at måle længden af det frie vandspejl, som køerne reelt kan drikke fra. Det vil sige, at der måles langs med kanten af vandspejlet på tilgængelige langsider plus bredden af tilgængelige gavle. Hvis køerne kan drikke fra gavlene, må disse derfor medregnes. Anordninger, der hindrer adgang til vandet, medregnes ikke. Grundprincippet er, at det altid er det faktiske vandspejl, der tæller – ikke karrets tekniske størrelse.

Ny værdibaseret småkalvenotering

Landbrug & Fødevarer Sektor for Kvæg har netop lanceret en ny værdibaseret småkalvenotering. Målet er at skabe en gennemsigtig model, der øger incitamentet til at lave kalve med bedre genetik og mere kvalitet - og dermed værdi i hele værdikæden.

Modellen beregner, hvilken potentiel værdi hver enkelt kalv har frem til slagt på omsætningstidspunktet. Den bygger på den nyeste forskning og tager højde for, hvordan en god start i livet påvirker slagtevægten.

“Vi ønsker at bidrage med oplysninger, der fagligt afspejler kalvens potentiale. Det nye modul belønner det gode landmandskab, giver et stærkere fagligt grundlag og skaber gennemsigtighed i hele værdikæden. Det gør, at incitamentet til at skabe mere eftertragtede kalve i hele sektoren er intakt,” siger Jesper Arnth, formand for Landbrug & Fødevarer Sektor for Kvæg.

Med den nye model vil kalvens potentiale blive beregnet individuelt på baggrund af blandt andet vægt, alder, race, køn samt X-slagtekalv- og vækstindeks. Dermed bliver det muligt at belønne det gode landmandskab, bedre småkalvemanagement hos mælkeproducenten og kalve med højt genetisk potentiale:

“Med den nye model bliver det tydeligt, at de gode kalve har et bedre potentiale, mens det tydeliggøres, at de knap så gode kalve har et lavere potentiale. Det giver en stærk motivation til at investere i godt management, avlsplaner og sygdomsforebyggelse. Vi vil gerne skabe incitament for øget kvalitet - til gavn for både slagtekalve-, mælkeproducenter og forbrugere,” forklarer Rasmus Alstrup, formand for Danske Slagtekalveproducenter.

Implementering og support

For at sikre en smidig overgang tilbyder Landbrug & Fødevarer Sektor for Kvæg, i tæt samarbejde med SimHerd, rådgivning og support til landmændene. Derudover vil der være tilgængelige vejledningsvideoer i DMS og på L&F's hjemmeside, som viser, hvordan modulet beregner værdien, hvilke data der anvendes, og hvordan det bruges i praksis. Køber og sælger har med disse oplysninger et langt stærkere fagligt grundlag for den aftalte pris.